

רשומות

הצעות חוק

25 בנובמבר 1968

799

ד' בכסלו תשכ"ט

עמוד

24

חוק איגודי מקרקעין (העברת זכויות מקרקעין), תשכ"ט—1968.

28

חוק נכי המלחמה בנאצים (תיקון מס' 4), תשכ"ט—1968.

חוק איגודי מקרקעין (העברת זכויות מקרקעין), תשכ"ג-1968

1. (א) איגוד מקרקעין, כמשמעותו בחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963, רשאי, תוך שנה מיום תחילתו של חוק זה, לבקש מאת מנהל אגף רישום והסדר מקרקעין (להלן - המנהל) לרשום, בהתאם להוראות חוק זה, העברת זכויותיו של האיגוד במקרקעין על שם בעלי הזכויות שבו, לפי זכויותיהם באיגוד.

בקשה להעביר זכויות שבאיגוד על שם יחידים

דברי הסבר

במשרדי רשם החברות רשומות היום כ-30,000 חברות, מהן 15,000 חברות שמטרתן העיקרית היא החזקת חלקת קרקע. לדבר זה אין כל הצדקה מעשית והוא משבש לחלוטין את תמונת הפעילות הכלכלית במדינה. הדבר גורם גם תקלה רבה לציבור, הן בשל חוסר האפשרות לזהות את הבעלים האמיתיים של המקרקעין והן בשל העדר אפשרות לעקוב ביעילות אחרי עסקאות בקרקעות. גם בעלי הקרקעות עצמם נאלצים למלא דרישות פורמליות רבות, לפי פקודת החברות, שאין להן כל ענין לצורך החזקת המקרקעין, ונגרמות בשל כך הוצאות רבות, כגון תשלומים לרואי חשבון, השלום אגרה שנתית וכו'. אף יש בכך אפשרות של פגיעה בזכות של קונה, חוכר או מלווה במשכנתה הפועלים בתום לב, זכות השמורה להם לגבי עסקאות הנרשמות בפנקסי המקרקעין.

על כן מוצע, לאפשר לחברות מהסוג האמור - ובעקפין, אף לכפות עליהן למעשה - לרשום את המקרקעין על שם בעלי הזכויות שבהן או על שם אותם בעלים שזכויותיהם הן ממשיות ולא פורמליות בלבד, הכל כפי שיבקש האיגוד. חברה אשר תמשיך להחזיק במקרקעין, יראו אותה כסוחרת בקרקעות, זולת אם ברור שהיא משתמשת בקרקע לייצור הכנסה שוטפת או אם בעלי המקרקעין הם תושבי חוץ, אשר בשל דיני מדינותיהם חייבים הם להחזיק כאן מקרקעין רשומים על שם תאגידים, או במקרים אחרים שבהם קיימת הצדקה להמשיך החזקת המקרקעין על שם חברה.

מוצע להקל על דרך העברת זכויות מסוג זה על ידי פטור ממסים ומאגרת העברת מקרקעין על פי פקודת העברת קרקעות וליתן לשר המשפטים רשות לקבוע להעברה זו אגרה מיוחדת. כיוצא בזה מוצע לראות לענין מס שבח מקרקעין את שווי הרכישה ויום הרכישה בידי האיגוד, כשווי הרכישה וכיום הרכישה בידי מי שהזכויות הועברו אליו. לעומת זאת מוצע להחמיר עם איגודים שלא ינקטו בדרך זו, אלא יוסיפו להתקיים כאיגודים.

מוצע שאיגוד כזה יהיה רשאי, תוך שנה לאחר תחילת החוק המוצע, לפנות למנהל אגף רישום והסדר מקרקעין שבמשרד המשפטים בבקשה שוכות במקרקעין של האיגוד, והיינו זכות בעלות, זכות חכירה או זכות אחרת שוות ערך מבחינה כלכלית, תירשם על שם בעלי המניות או בעלי זכויות בעלות אחרות שבאותו איגוד. הרישום על שם בעלי הזכויות יהיה על שם כולם בבעלות משותפת, וכל אחד מהם יהיה זכאי לחלק יחסי בזכויות במקרקעין בהתאם לזכויות שיש לו באיגוד. הרישום של בית יהיה בפנקסי המקרקעין או בפנקסי

משמעותו של איגוד מקרקעין מוגדרת בסעיף 1 לחוק מס שבח מקרקעין, תשכ"ג-1963 (כפי שתוקן בס"ח תשכ"ה, עמ' 40) לאמור: "איגוד מקרקעין - איגוד שכל נכסיו, במישרין או בעקפין, הם זכויות במקרקעין ולענין זה לא יראו כנכסיו של האיגוד - מזומנים, כנינות, איגרות חוב, ניירות ערך אחרים ומטלטלין, שאינם משמשים לאיגוד לייצור הכנסתו או שהם משמשים לייצור הכנסתו אולם לדעת המנהל הם טפלים למטרות העיקריות של האיגוד המבוצעות למעשה ולא בדרך ארעית".

1 ס"ח תשכ"ג, עמ' 156; ס"ח תשכ"ה, עמ' 40.

(ב) היו המקרקעין בית כמשמעותו בחוק הבתים המשותפים, תשכ"א-1961 - [נוסח משולב]², יהא הרישום כאמור בסעיף קטן (א) בפנקסי המקרקעין או, אחרי רישום הבית כבית משותף, בפנקס הבתים המשותפים, הכל לפי בחירת האיגוד.

הצהרה על כושר פירעון

2. (א) המנהל לא ידון בכל בקשה שהוגשה לפי סעיף 1 אלא אם הצהירו מנהלי האיגוד, ואם יש לאיגוד יותר משני מנהלים - רוב מנהליו, שהם חקרו את מצב עסקי האיגוד ושעל יסוד זה באו לכלל דעה, שיוכל לשלם את חובותיו במלואם בתוך שנים עשר חודש מהיום שבו יועברו זכויות המקרקעין.

(ב) העתק ההצהרה לפי סעיף קטן (א) יימסר לרשם שאצלו נרשם האיגוד, והוא יעמידהו לעיון הציבור.

פרסום הבקשה והתנגדות לה

3. הוגשה בקשה לפי סעיף 1 ונמסרה ההצהרה לפי סעיף 2, יפרסם האיגוד ברשומות הודעה על דבר הבקשה ויזמין כל נושה ומעונין אחר באיגוד הרוצה להתנגד לבקשה - להגיש את התנגדותו למנהל תוך חודש מיום פרסום ההודעה.

העברת זכויות

4. לא הוגשה התנגדות להעברת הזכויות ואין להעברתן מניעה לפי סעיף 5, יורה המנהל לרשם מקרקעין להעביר את הזכויות במקרקעין על שם בעלי הזכויות שבאיגוד, ואם היו בהם בעלי זכויות פורמליות בלבד - על שם בעלי הזכויות הממשיות שבו, הכל לפי בקשת האיגוד.

סירוב לבקשה ביטול בקשה והכרעת בית המשפט

5. (א) המנהל יהא רשאי לסרב להעברת זכויות כל עוד לא הוכח לו כי לא הוגשה התנגדות לפי סעיף 3 וכי שולמו כל המסים ותשלומי חובה אחרים שהאיגוד התחייב בהם לגבי המקרקעין המועברים, ואם הוא חברה - לרבות האגרה השנתית שהיא חייבת לפי סעיף 243א לפקודת החברות.³

דברי הסבר

הבתים המשותפים, לפי בחירת המבקש; אם יהיה בפנקס הבתים המשותפים, יירשם כל אחד מהבעלים שבמשותף כבעל חלק במקרקעין שאותם מעבירים.

סעיף 2 מאחר שלפי החוק המוצע אפשר שיועברו נכסי חברה שיש לה חובות, ובדרך זו יוברחו נכסים ששימשו ערובה לחוב, נקבע תנאי מוקדם להעברה, כי מנהלי האיגוד המבקשים אותה, או חלק מהם, יגישו עם הבקשה גם הצהרה, כי לדעתם ולפי חקירות שעשו, יוכל האיגוד המעביר לשלם את כל חובותיו תוך שנים עשר חודש מהיום שבו יועברו הזכויות במקרקעין שלו. העתק הצהרה זו יעמוד לעיון הציבור גם אצל הרשם שאצלו נרשם האיגוד, כגון רשם החברות לגבי חברה ורשם האגודות השיתופיות לגבי אגודה שיתופית. הצהרה דומה חייבים להגיש לפי סעיף 207 לפקודת החברות גם מנהלים המבקשים פירוק מרצון של חברה, ויש להניח אפוא, שהיא דין אחד לשני סוגי הצהרות אלה לגבי התוצאות המשפטיות הנובעות מהן ואחריות המצהיר.

סעיף 3 אמצעי נוסף כדי למנוע הברחת נכסים מנושים הוא הטלת חובה על האיגוד המבקש לפרסם ברשומות את דבר הגשת הבקשה. לאחר הפרסום יוכל כל נושה וכן כל מעונין אחר באיגוד, תוך חודש

סעיף 4 לא הוגשה התנגדות להעברת הזכויות במקרקעין ושולמו המסים ותשלומי החובה האחרים החלים על המקרקעין ואין מניעה אחרת להעברתם - על רשם המקרקעין להעביר את הזכויות במקרקעין על שם בעלי הזכויות באיגוד בהתאם לזכויותיהם. מאחר שהיו בעבר מקרים רבים שהועברו זכויות באיגוד מקרקעין בדרך של הקצאת זכויות (כגון הקצאת מניות בחברה) תוך שמירה על זכויות קיימות בידי המעביר (למשל ע"י "דחיית מניות" שהיו בידי המעביר), מוצע לאפשר לרשם שלא להביא בחשבון את הזכויות הפרו-מליות הללו של המעביר לענין רישום הזכויות במקרקעין על שם בעלי הזכויות באיגוד.

סעיף 5 סעיף זה בא להבטיח כי העברת המקרקעין לא תפגע בזכויות צד שלישי, שמימושן אינו אפשרי אלא כשהקרקע היא בבעלות האיגוד. בין זכויות אלה תופסים מקום נכבד חובות למס רכוש, ארנונה כללית החלה על הנכס, דמי השתתפות בסלילת כבישים, היטל ביוב וכו'.

סעיף 3 אמצעי נוסף כדי למנוע הברחת נכסים מנושים הוא הטלת חובה על האיגוד המבקש לפרסם ברשומות את דבר הגשת הבקשה. לאחר הפרסום יוכל כל נושה וכן כל מעונין אחר באיגוד, תוך חודש

2 ס"ח תשכ"א, עמ' 201; ס"ח תשכ"ג, עמ' 156.
3 חוקי אי"י, כרך א' פרק כ"ב, עמ' 155; ס"ח תשי"ד, עמ' 38.

(ב) הודיע המנהל על נכונותו לרשום את העברת הזכויות ותוך שלושה חדשים מיום שהודיע על כך לא שולמו המסים ותשלומי חובה אחרים החלים על המקרקעין, או לא סולקה מניעה אחרת לרישום הנובעת ממעשה או ממחדל של האיגוד או של חבר מחבריו – יראו את בקשת האיגוד כבטלה, וזולת אם הורה המנהל הוראה אחרת מטעמים סבירים.

(ג) המנהל, וכן בעל זכות באיגוד, רשאים לפנות לבית המשפט המחוזי בדרך אבעיה ולבקש החלטה הקובעת את חלקיהם של בעלי הזכויות באיגוד במקרקעין של האיגוד.

6. הועברו זכויות שבאיגוד מקרקעין לפי חוק זה, תירשם הערה בפנקסי המקרקעין כי הרישום נעשה בעקבות הוראות חוק זה.

7. העברת זכויות במקרקעין על פי בקשה שהוגשה לפי חוק זה תהיה פטורה ממס הכנסה וממס שבח מקרקעין ומאגרת העברת מקרקעין על פי פקודת העברת קרקעות⁴, אולם תהיה חייבת באגרה מיוחדת שקבע שר המשפטים.

8. לענין מס שבח מקרקעין יהיו שווי הרכישה ויום הרכישה של המקרקעין בידי מי שהועברו לו לפי חוק זה הזכויות בהם – כשווי הרכישה ויום הרכישה בידי איגוד המקרקעין שהעביר את הזכויות במקרקעין.

9. היו הזכויות שהועברו מלאי עסקי, לענין מס הכנסה, בידי איגוד המקרקעין שממנו הועברו, יראו אותם כמלאי עסקי גם בידי מי שנרשמו על שמו.

רישום הערה על אופיה של העברה

פטור ממסים ומאגרה

מחיר רכישה לענין מס שבח מקרקעין

תיאום לעניני מס הכנסה

ד ב ר י ה ס ב ר

אחרים הנובעים מהנכס, ומאחר שיש לאפשר עקיבה אחר הנכס, מוצע שתירשם בפנקסי המקרקעין הערה מפורשת, כי המקרקעין הועברו לפי הוראות חוק זה.

סעיף 7 מאחר שמענין הציבור הוא כי מקרקעין יירשמו על שם בעליהם למעשה ולא על שם איגודים, וכדי לוודא את הציבור לפעול לפי חוק זה, מוצע, כי על העברות מקרקעין לפי חוק זה לא יחולו מסים כגון מס הכנסה (אם למשל הועברה קרקע מחברה קבלנית או חברה סוחרת בקרקעות לידי בעלי החברה) או מס שבח מקרקעין (החל על קרקע שהועברה שלא בידי סוחר), ולא תחול אגרת העברת המקרקעין בשיעור של 4% מערך הקרקע. לעומת זאת חגיגה אגרה שיקבע שר המשפטים, הבאה בעיקרה לכסות את הוצאות הרכישה ברישום.

סעיף 8 על פי חוק מס שבח מקרקעין נקבע מס השבח, בין השאר, לפי שווי המקרקעין ביום הרכישה, בתקופת ההחזקה וביום המכירה. תקן המנחה בהצעה זו הוא שצריכה להיות רציפות בין בעלות החברה במקרקעין ובין בעלותם של הבעלים החדשים, ואין רואים את העברה כפעולה החייבת במס. על כן מוצע, כי לענין חישוב מס שבח אשר הבעל שאליו הועברה הזכות במקרקעין עלול להתחייב בו כשבא למכור אותה, יהיה תאריך הרכישה ושווי הרכישה של אותה זכות כפי שהיה נקבע אילו לא נעשתה העברה ואילו האיגוד עצמו היה מוכר את הזכות במקרקעין.

סעיף 9 על פי פקודת מס הכנסה, קרקע הנמצאת בידי סוחר במקרקעין היא "מלאי עיסוק" אשר על מכירתו מתחייבים במס בשיעור הרגיל הקובע,

לפי זה ייתכן שבקשה תישאר תלויה ועומדת זמן רב הן משום שהמבקש, לאחר שהגיש בקשתו להעברה, לא שילם את המסים שהיה עליו לשלם לפני ההעברה, או משום שהוגשה התנגדות והוא לא טרח לסלק אותה. אולם מצב כזה אם יימשך זמן רב עלול לפגוע במטרת החוק שחיא, כאמור, לאפשר העברת מקרקעין מאיגודים לבעלי זכויות שבהם בהקדם האפשרי. לפיכך מוצע לקבוע, כי אם ההעברה לא הושלמה תוך שלושה חדשים מעת אישור הבקשה, או אם המבקש לא נקט צעדים כדי לסלק התנגדות להעברה או כל מניעה אחרת תוך אותה תקופה, יראו את הבקשה כבטלה.

תוצאת ביטול הבקשה תהיה שהאיגוד צפוי לסנקציה בשל אי העברה כאמור בסעיף 10.

מכיוון שיתכן כי לסילוק מניעה להעברת המקרקעין יהיה על בעל הקרקע לפנות לבית המשפט, כגון בסכסוך בין נושה לאיגוד או בסכסוך בדבר מסים או תשלומי חובה שהוטלו על האיגוד או על זכויות המקרקעין שלו, מוצע להסמיך את מנהל אגף רישום והסדר מקרקעין שלא לבטל את הבקשה אלא לחזור על דרך אחרת, כגון מתן ארכה לסיום פעולות הרישום.

ייתכנו חילוקי דעות בדבר תרגום הזכויות באיגוד המקרקעין לזכויות במקרקעין עצמן. לכן מוצע לתת הן למנהל והן לבעלי הזכויות באיגוד את האפשרות לקבל הכרעה בדבר זכויותיהם מבית המשפט המחוזי. הפניה אל בית המשפט תהא בדרך אבעיה.

סעיף 6 מאחר שהעברת זכויות במקרקעין לפי החוק המוצע עשויה להשפיע הן על דרך חיובו של בעל הקרקע במס (ראה סעיפים 8 ו-9) והן על חובות

⁴ חוקי א"י, כרך ב' פרק פ"א, עמ' 855.

מקרקעין של
איגוד ומניותיו
יהיו מלאי עסקי

10. (א) לא הגיש איגוד מקרקעין תוך שנה מיום תחילת חוק זה בקשה כאמור בסעיף 1, או שהגיש בקשה ולא השלים את העברת הזכויות בשל טעמים התלויים בו בלבד, יראו מתום שנה לאחר תחילת חוק זה כל תמורה שקיבל הוא או בעלי זכויות בו ממכירת זכויותו באיגוד או במקרקעין – כריווח ממקרקעין לפי סעיף 2 (6) לפקודת מס הכנסה.⁵

(ב) ההוראה שבסעיף קטן (א) לא תחול על איגוד באחת מאלה:

- (1) הוא אגודה שיתופית רשומה לשיכון;
- (2) הוא עוסק בסחר מקרקעין, או שיש לו דרך קבע הכנסת פירות מזכויותיו במקרקעין, וגישום לפי זה לענין מס הכנסה;
- (3) שר האוצר, או מי שהשר הסמיכו לכך, אישר כי יש טעמים סבירים שלא להעביר הזכויות שבו; אישור כאמור יכול שיהא מוגבל בתנאים ובזמן.

תאגידים חדשים

11. תאגיד שגעשה לאחר תחילת חוק זה איגוד מקרקעין, יראו מאותו יום ואילך כל תמורה שקיבלו הוא או בעלי זכויות שבו ממכירת זכויות באיגוד או במקרקעין כריווח ממקרקעין לפי סעיף 2 (6) לפקודת מס הכנסה, זולת אם נתקיימו באיגוד אחד התנאים המפורטים בסעיף 10 (ב).

ביצוע ותקנות

12. שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.

דברי הסבר

דין תקבולים ממכירת זכויות במקרקעין או באיגוד מקרקעין יהיה איפוא כדון ההכנסה האמורה.

(ב) עם זאת, יהיו גם בעתיד מקרים שבהם אין זה מן הצדק להחיל את העקרון האמור, כגון זכויות באגודה שיתופית לשיכון או במקרקעין של אגודה כו. אין הצעת החוק באה לפגוע בזכות להקים גופים קואופרטיביים לשיכון. כיוצא בזה, חברה שהיא סוחרת למעשה במקרקעין ומשלמת מס הכנסה על רווחיה, אין טעם סביר לקבוע שגם מכירת זכויות בחברה כזו תהיה חייבת במס כמו מכירת מקרקעין. מטור ממש על פי עקרון זה יינתן לא למי שמצוהיר על עצמו כסוחר במקרקעין אלא למי שהוא סוחר במקרקעין דרך קבע.

אפשר שיהיו עוד מקרים שבהם קיימת סיבה סבירה שהמקרקעין יוחזקו בשם חברה, ואין טעם להטיל עליהם את המס הגבוה המוטל על סוחר. על כן מוצע לאפשר לשר האוצר לשחרר מקרים כאלה מתחולת ההוראה המוצעת. מאחר שהנימוקים לשחרור אפשר שיהיו אר-עיים, מוצע להסמיך את שר האוצר לתת אישורים מוגבלים בזמן ובתנאים.

סעיף 11 סעיף 10 דן רק בחברות קיימות. מוצע להחיל את העקרון הקבוע בו גם לגבי תאגידים שיהיו בעתיד איגודי מקרקעין.

סעיף 12 מטובר שיהיה צורך בהתקנת תקנות לבי-צועו של החוק כגון בדבר הגשת הבקשות להעברה, דרך הטיפול בבקשות וכו'. מוצע להסמיך לענין זה את שר המשפטים, שהוא הממונה על ביצוע החוק.

לעומת זאת אדם שאינו סוחר במקרקעין המוכר קרקע פטור ממש הכנסה על ריווח שעלה לו ממכירה כזו, והוא חייב במס שבה מקרקעין. מטובר, איפוא, שהעברת קרקע מידי איגוד שהוא סוחר במקרקעין לבעל זכויות באיגוד שאינו כזה היתה פותחת פתח להתחמקות ממס. על כן מוצע לקבוע כי העברת הקרקע לפי חוק זה אין בה כדי לשנות את דרך החיוב במס שהיה קיים אילו היה המעביר מוכר את הקרקע.

סעיף 10 (א) העקרון המונח ביסודו של החוק הוא, כאמור, כי אין המוסד של חברה בערבון מוגבל ותאגידים אחרים מתאימים להתחזקת רכוש הפרט או להתחזקת נכסי מקרקעין בלבד. איגודים אלה מטרתם היא להשתלב בחיי המסחר ולעסוק במסחר.

על כן מוצע לקבוע כי מסחר במקרקעין של איגוד בין אם הוא נעשה במישרין בהעברת המקרקעין ובין אם הוא נעשה בעקיפין, בדרך של העברת זכויות באיגוד (כגון מניות, זכויות שליטה והצבעה וכו'), רואים אותו כביצוע פעולה מסחרית במקרקעין על ידי אדם הסוחר במקרקעין, החייב במס הכנסה על רווחים העולים ממכירת מקרקעין.

סעיף 2 (6) לפקודת מס הכנסה המוזכר בהקשר זה אומר:

2. מס הכנסה יהא משתלם, בכפוף להוראות פקודה זו, לכל שנת מס, בשיעורים המפורטים להלן, על הכנסתו של אדם שנצמחה, שחופקה או שנתקבלה בישראל ממקורות אלה:
(6) דמי שכירות, תמלוגים, דמי מפתח, פרמיות ורווחים אחרים שמקורם באחת בית או בקרקע או בבנין תעשייתי...."

5 דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120.

חוק נכי המלחמה בנאצים (תיקון מס' 4), תשכ"ט-1968

- ביטול סעיף 4
1. סעיף 4 לחוק נכי המלחמה בנאצים, תשי"ד-1954 (להלן - החוק העיקרי) - בטל.
- תיקון סעיף 4א
2. בסעיף 4א לחוק העיקרי -
- (1) במקום "50%" יבוא "10%";
- (2) בכותרת השוליים יימחק "לנכים של 50%-100%".
- תיקון סעיף 4ב
3. בסעיף 4ב לחוק העיקרי -
- (1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:
- "(א) נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-10% והוא מחוסר פרנסה, ישולם לו, כל עוד הוא מחוסר פרנסה, תגמול חוסר פרנסה בשיעור המפורט בסעיף קטן (ג) במקום התשלום האמור בסעיף 4א";
- (2) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
- "(ג) תגמול חוסר פרנסה" -
- (1) לנכה שדרגת נכותו מ-10% עד 18% - 40% מהדרגה הקובעת;

דברי הסבר

החוק המוצע תכליתו להרחיב את היקף הזכויות של נכי המלחמה בנאצים ולהתאימן לזכויות שהוענקו לנכי צה"ל לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 [נוסח משולב], על פי התיקון מס' 4 לחוק האמור - שתחילתו ביום כ"ו באייר תשכ"ז (5 ביוני 1967) - והתיקון מס' 5 לחוק האמור שתחילתו ביום ג' בניסן תשכ"ח (1 באפריל 1968).

סעיף 1 בסעיפים 4 ו-4א לחוק הקיים נאמר:

"תגמולים לנכים שנכותם פחותה מ-50% נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-19% אך פחותה מ-50%, וכל עוד הוא נכה כאמור, ישולמו לו לכל אחוז של דרגת נכותו, תגמולים שיהיו בשנת הכספים 1961/62 - 7/12 מאחוז אחד של שכרו הקובע, ומכאן ואילך, עד שנת הכספים 1966/67, יווסף לכל שנת כספים שקדמה לה, 1/12 מאחוז אחד של שכרו הקובע, עד שיעמוד סכום התגמולים בשנת הכספים 1966/67 ונמנה ואילך על אחוז אחד משכרו הקובע לכל אחוז של דרגת נכותו.

סעיף 2 בעקבות התיקון שנתקבל בשנת תשכ"ח-1968 בחקיקה הדנה בתגמולים של נכי צה"ל, מוצע בפסקה (1) להעניק זכות לתגמולים חדשיים לכל נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-10% - במקום 19% כפי שנקבע בחוק הקיים. התיקון שבפסקה (2) מחייב על ידי איחוד התוראות של הסעיפים 4 ו-4א לחוק הקיים כמוסבר בהערה לסעיף 1.

סעיף 3 סעיף 4ב לחוק העיקרי אומר:

"תגמול למחוסר פרנסה

4ב. (א) נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-20% והוא מחוסר פרנסה, ישולם לו, כל עוד הוא מחוסר פרנסה, תגמול חוסר פרנסה בשיעור המפורט בסעיף קטן (ג), וזה בנוסף לתשלומים שהוא קיבל או זכאי לקבל לפי הסעיפים 4 ו-4א.

תגמולים לנכים שנכותם 50%-100%

4א. נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50% ישולמו לו, כל עוד הוא נכה כאמור, תגמולים בשיעור של אחוז אחד משכרו הקובע לכל אחוז שבודגת נכותו.

מאחר שהגיעה שנת הכספים 1966/67 והמדד לחש-לום לפי הסעיפים 4 ו-4א בעת שווה מכל הבחינות -

1 ס"ח תשי"ד, עמ' 76; ס"ח תשי"ז, עמ' 99; ס"ח תשכ"א, עמ' 162; ס"ח תשכ"ה, עמ' 299.

(2) לנכה שדרגת נכותו מ-19% עד 39% - 60% מהדרגה הקובעת;

(3) לנכה שדרגת נכותו מ-40% עד 100% - 80% מהדרגה הקובעת;

"הדרגה הקובעת" - סך כל המשכורת הנהוגה אותה שעה לגבי עובד המדינה שדרגת משכורתו היא "ט" של הדירוג האחיד והרכב משפחתו הוא כהרכב משפחתו של הנכה."

תיקון סעיף 24

4. בסעיף 24 לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50% והוא נצרך, ישולמו לו במקום התגמולים האמורים בסעיפים 4א או 4ב, תגמולים בשיעור סך כל המשכורת הנהוגה אותה שעה לגבי עובד המדינה שדרגת משכורתו היא "ט" של הדירוג האחיד והרכב משפחתו הוא כהרכב משפחתו של הנכה."

תיקון סעיף 9

5. בסעיף 9 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (ב), בסופו יבוא:

"אולם רשאית הרשות המוסמכת להורות שיעכבו מתגמוליו החדשיים של נכה חלק שאינו עולה על שליש מהם עד שיסולק כל המגיע לאוצר המדינה מהנכה על פי ערכות שנתנה המדינה."

ד ב ר י ה ס ב ר

(ב) "נכה מחוסר פרנסה" - נכה שנתמלאו בו שני אלה:

(1) אין לו הכנסה מכל מקור שהוא חוץ מתגמולים לפי חוק זה, או שהכנסתו אחרי ניכוי תגמולים אלה פחותה ממצויית שכרו הקובע;

(2) הוכיח לו שות המוסמכת, לפי כללים שייקבעו בתקנות, כי עשה כל אשר ביכולתו כדי לקבל הכנסה או להגדילה עד למחצית שכרו הקובע.

(ג) "תגמול חוסר פרנסה" -

(1) בנכה שאין לו הכנסה מכל מקור שהוא חוץ מתגמולים לפי חוק זה - מחצית שכרו הקובע;

(2) בנכה שהכנסתו, חוץ מתגמולים לפי חוק זה, פחותה ממצויית שכרו הקובע - טכום שישלים את הכנסתו האמורה עד מחצית שכרו הקובע."

בעקבות התיקון משנת תשכ"ז-1967 האמור לעיל מוצע -

(1) ליתן תגמול חוסר פרנסה גם לאלה שדרגת נכותם מ-10% עד 19% (פסקה (1));

(2) לחתוף את השיטה של מתן תוספות לתגמול הרגיל בשיטה שלפיה ניתן תגמול המחושב ללא זיקה לתגמול הרגיל (פסקה (1));

(3) להדריג את התגמול למחוסר פרנסה לפי דרגות הנכות ולהצמידו על אחוים ממשכורתו של עובד המדינה בדרגה ט' של הדירוג האחיד (פסקה (2)).

סעיף 4 סעיף 24 לחוק העיקרי אומר:

"תגמולים מיוחדים

24. (א) נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50% והוא נצרך ויש לו בן משפחה ישולמו לו, במקום התגמולים האמורים בסעיפים 4א או 4ב, תגמולים בשיעור של סך כל המשכורת המשתלמת לעובד המדינה שדרגת משכורתו היא "ו" של הדירוג האחיד ושהרכב משפחתו הוא כמספר בני המשפחה של הנכה; נכה שדרגת נכותו אינה פחותה מ-50% והוא נצרך ואין לו משפחה, ישולמו לו, במקום התגמולים האמורים בסעיפים 4א או 4ב, תגמולים בשיעור של 90% מסך כל המשכורת המשתלמת לעובד המדינה שדרגת משכורתו היא "ו" של הדירוג האחיד ואין לו בן משפחה שבזכותו משתלמת לו תוספת שכר.

(ב) נכה בעל דרגת נכות מיוחדת, שנקבעה לפי כללים שפורטו בתקנות, ישולמו לו, נוסף לתגמוליו, כל עוד הוא בעל דרגת נכות כזו -

(1) אם איננו נצרך - תוספת של 15% לתגמוליו ותגמולים מיוחדים בשיעור שייקבע לפי אותם כללים;

(2) אם הוא נצרך - תגמולים מיוחדים כאמור בפסקה (1)."

בעקבות התיקון הנ"ל משנת תשכ"ז-1967 מוצע להעניק לכל נכה נצרך שדרגת נכותו 50% או יותר, תגמול השווה למשכורתו של עובד המדינה בדרגה "ט" של הדירוג האחיד.

סעיף 5 סעיף 9 לחוק העיקרי אומר:

"תשלום התגמול

9. (א) התגמול ישולם בסופו של כל חודש. (ב) התגמול אינו ניתן להעבר, לשעבוד, או למשכון, ואין להטיל עליו עיקול, אלא לשם הבטחת

6. תחילתם של סעיפים 1 ו-2 ביום ג' בניסן תשכ"ח (1 באפריל 1968) ושל סעיפים 3 ו-4 ביום כ"ו באייר תשכ"ז (5 ביוני 1967); על אף האמור בסעיף 8 לחוק העיקרי לא תגיע לאדם כל טובת הנאה, חדשה או מוגדלת, שהוענקה לפי חוק זה, לגבי התקופה שלפני התאריכים האמורים.

דברי הסבר

את הסכומים ששילם מכוח ערבות זו, אלא אם כן ינקוט הליכים משפטיים ארוכים הכרוכים בהוצאות, שאינן מוצדקות ביחוד כשמדובר בסכומים קטנים יחסית. העדר סמכות זו מרתיע את האוצר ממתן ערבויות. החוק המוצע בא להעניק סמכות זו, בדומה לסמכות הניתנת לגבי ערבויות האוצר לגבי צה"ל על פי סעיף 22 לחוק הנכים (תגמולים ושיקום), השי"ט-1959 (נוסח משולב). כמו באותו סעיף כן גם בחוק המוצע מוגבלת הסמכות לעכב את התשלום של התגמול החדשי לשליש של אותו תגמול.

סעיף 6 התיקונים המקבילים בדינים של נכי צה"ל קיבלו תוקף ביום ג' בניסן תשכ"ח (1 באפריל 1968) ביום כ"ו באייר תשכ"ז (5 ביוני 1967). כדי להשוות גם מבחינת מועד התחילה את מעמדם של שני סוגי הנכים, מוצע ליתן לסעיפים 1 עד 4 של החוק המוצע תוקף למפרע החל מהמועדים האמורים.

סעיף 8 לחוק העיקרי אומר:
"תחילת התגמול

8. תגמול באמור בחוק זה מגיע לנכה מיום הגשת הבקשה, ואם הוגשה הבקשה לפני תחילת תקפו של חוק זה - מיום תחילת תקפו, אולם ועדה רפואית רשאית לקבוע לתחילת התגמולים תאריך מאוחר יותר."

בשים לב לנוסח זה של סעיף 8 באה הסיפה של סעיף 6 להבטיח שלא יינתנו ההטבות שבסעיפים 1 עד 4 בעד תקופה שלפני תחילתם של סעיפים אלה.

פרעונם של מילות שניתנו לנכה מאוצר המדינה או בערבות המדינה או מקרן שהמדינה ערבה להפסדיה.

(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב) רשאית הרשות המוסמכת לנכות מן התגמול דמי חברות לטובת ארגון, שהוכרו על ידי שר האוצר כארגון יציג של נכים, ותש-לומים לקרן עזרה הודית של אותו ארגון ודמי השתתפות בביטוח חיים הרדי שסידר הארגון.

(ד) שר האוצר, באישור ועדת העבודה של הכנסת, יקבע בתקנות את הסכום המקסימלי שמוותר לנכות כל חודש מתגמוליו של נכה לפי סעיף קטן (ג).

(ה) הודיע הנכה לרשות המוסמכת בכתב על התנגדותו לניכוי; יופסק הניכוי בתום חודש מיום קבלת ההודעה.

(ו) שולמו לנכה כספים למעלה מן התגמול המגיע לו, רשאית רשות מוסמכת לעכב מתגמוליו עד כדי הסכום ששולם למעלה מן המגיע.

(ז) נכה שלא גבה תגמול תוך שנה מיום שהתגמול הוצע לתשלום פקעה זכותו לקבלו, אלא אם כן הורתה הרשות המוסמכת הוראה אחרת."

בנוסף על כך נקבע בסעיף 27 לחוק העיקרי, כי שר האוצר רשאי להתקין תקנות בדבר מתן ערבויות לנכים לשם יצירת מקורות פרנסה או ביטוסם או לצרכי שיוכנס.

הנסיון הוכיח, כי בשעה שאוצר המדינה נדרש לכבד ערבות שנתן לטובת נכה, אין בידו סמכות לעכב תחת ידיו סכומי התגמולים המגיעים לנכה, ולהחזיר לעצמו